

- І ТВОРИТИ ДОБРО!

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 1 (426)

ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ

5 січня 2017 року

..... СВЯТО ●

З РІЗДВОМ ХРИСТОВИМ!

Ілюстрації – з вільних джерел

Ми зустріли новий, 2017 рік. І безперечно, сподіваємося, що він буде для кожного з нас, нехай хоч трішки, але щасливішим, пліднішим, успішнішим. Тож хай він проростає джерельно чистими почуттями й веде до висот людського духу, окрилює та надихає на працю й творчість.

З Новим роком прийде до нас і Різдво Христове. Свято кожної християнської родини. Кожен з нас збереться у колі своєї сім'ї на спільну Святу Вечерю. Відтак звучатимуть святкові побажання. В оселях і церквах полетять коляда – зворушливі пісні, що прославляють Христа Спасителя, нагадують, що Він прийшов десь з небес, щоб спасти люд наш весь. Заколядуємо. Возвеселімося всі разом цієї пори. Попросімо, аби Господь дарував нам міцність здоров'я й духу, аби «послав славу нашій неньці Україні» та мир.

*Вітаємо Вас з Новим роком,
Із Різдвом Христовим!
Щоб Вам щастя квітло
Вінком калиновим,
Щоб над вашим домом
Слава й успіх панували,
А під українським дахом –
Мир і любов розквітали!
Хай родиться в полі
Жито й пшениця,
Хай хліб-сіль будуть
У Вашій світлиці.*

*Щоб Ви в своїм домі
Всі були здорові,
І щоби було у Вас
Усього доволі!
Хай сипляться гроші
Вам дощем із неба
Й Господь посилає
Усе, що Вам треба!
Хай щастя стукає у двері,
Хай заходять до оселі
Радість, злагода та спокій
І любов на довгі роки!*

| АНОНС |

ВИПУСКНИКИ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ТДМУ ОТРИМАЛИ ДИПЛОМИ

Урочисте засідання вченої ради ТДМУ з нагоди п'ятого випуску провізорів фармацевтичного факультету заочної форми навчання відбулося 28 грудня 2016 року під головуванням ректора, професора Михайла Корди. Фармацевтична родина України зросла на 80 осіб.

Стор. 3

..... ГОЛОВА СТУДПАРЛАМЕНТУ ●

Ігор СТЕЦЮК – студент 4 курсу медичного факультету, голова студентського парламенту ТДМУ.

Стор. 6

НАУКОВЦІ ТДМУ СПІЛЬНО З КОЛЕГАМИ З ПОЛЬЩІ ТА БІЛОРУСІ ПОДАЛИ ПРОЕКТНІ ЗАЯВКИ В МЕЖАХ ПЕРШОГО НАБОРУ ПРОПОЗИЦІЙ ПРОГРАМИ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ПОЛЬЩА-БІЛОРУСЬ-УКРАЇНА 2014-2020

З метою підсумку роботи Європейського фонду на прикладі Європейської співпраці Програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2014-2020 і підвищення якості підготовки та цінності концептуальних записок для подання у рамках першого конкурсу проектів науковець Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського, професор Дарія Козак взяла участь у завершальній зустрічі Транскордонної академії розвитку, яка відбулася 21-22 грудня цього року в польському Перемишлі. ТДМУ висловлює подяку Тернопільській обласній державній адміністрації за запрошення наших науковців взяти участь у семінарах.

У програмі заходу організатори зорганізували чотири практичних семінари відповідно до тематичних цілей, серед яких було передбачено презентації Програми PL-BY-UA 2014-2020, передової практики в рамках Програми PL-BY-UA 2007-2013, правила й можливості залучення коштів та впровадження їх до Європейського фонду, а також правила приготування концептуальних записок.

Завершився семінар підсумками та обговореннями проведеної роботи під час здійсненої у межах семінарів і планами співпраці у межах Програм транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2014-2020. На завершальному етапі навчання було вручено сертифікати учасникам зустрічі.

Цей навчальний етап був надзвичайно корисним для професора Дарії Козак, адже вона як представник Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського (Україна) разом з науковцями Гродненського державного університету імені Янки Купали (Білорусь) та Вищої школи імені Папи Іоанна-Павла II в

Білій Підлясці (Польща) підготувала концептуальну записку, яка стосувалася стилю життя різних професійних і соціальних груп населення та безпеки для їхнього здоров'я. Під час проходження навчання їй була надана можливість ґрунтовніше оволодіти знаннями та запозичити досвід подання концептуальної записки на здобуття гранту, навести нові знайомства, виплекати нові ідеї, а також у подальшому поділитися досвідом з науковцями ТДМУ та спільно планувати написання концептуальних записок на здобуття нових грантів.

Поїздка виявилася надзвичайно продуктивною й цінною для всіх представників семінару з України, Польщі та Білорусі і водночас дала можливість оволодіти знаннями та запозичити досвід подання концептуальної записки на здобуття гранту у рамках першого конкурсу проектів Програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2014-2020.

Одразу після семінару впродовж двох днів делегація Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського у складі завідувача кафедри фізичної реабілітації, здоров'я людини та фізичного

Під час перебування з робочим візитом у ТДМУ голови наукової ради Інституту медицини села, професора Альфреда ОВОЦА (Польща)

Потрібно зазначити, що рішення про цей вид співпраці стало логічним продовженням спільних україно-польських проектів «Фізична активність і режим харчування залежно від стилю життя студентів медичного університету в м. Тернополі», «Фізична активність і режим харчування залежно від стилю життя молоді в віці 15-17 років шкіл м. Тернополя», «Дослідження епідеміо-

Вищої школи імені Папи Іоанна-Павла II в Білій Підлясці, професором Йозефом Бергером, завідувачкою міжнародного відділу проектів та Європейських фондів (Польща) Юстиною Невінською й доцентом кафедри мікробіології, вірусології та імунології Гродненського державного медичного університету (Білорусь) Тетяною Соколовою.

Під час зустрічі відбулося обговорення дій науковців Вищої школи імені Папи Іоанна-Павла II в Білій Підлясці (Польща), ТДМУ (Україна) та Гродненського державного медичного університету (Білорусь) не лише в межах Програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2014-2020, але й для спільних наукових досліджень, які стосуються проблем здоров'я населення прикордонних областей України, Польщі та Білорусі (фізичної активності та режиму харчування молоді й студентів вишів, латентного туберкульозу, Лайм-бореліозу тощо).

Плідні наукові досягнення між вишми увінчалися поданням трьох концептуальних записок на здобуття гранту у рамках першого конкурсу проектів Програми транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2014-2020.

Наступна співпраця між університетами трьох країн світу дасть можливість продовжити розпочаті проекти та дослідження й таким чином втілити окреслені плани на майбутнє.

Також 22-24 грудня з робочим

візитом у Тернопільському державному медичному університеті перебував голова наукової ради Інституту медицини села, професор Альфред Овоц (Люблін, Польща). Метою візиту було обговорення питання міжнародного співробітництва та укладення спільних концептуальних записок до двох проектів програми транскордонного співробітництва PL-BY-UA.

У зустрічі взяли участь – проректор з науково-педагогічної роботи, професор Аркадій Шульгай, проректор з науково-педагогічної та лікувальної роботи, професор Степан Запорожан, проректор з наукової роботи, професор Іван Кліш, лідери проектних груп ТДМУ – завідувач кафедри функціональної діагностики та клінічної патофізіології Марія Марущак, доцент кафедри педіатрії № 2 Світлана Никитюк, доцент кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами Наталія Завіднюк і доцент кафедри педіатрії ННІ ПО Ігор Рогальський, фахівець відділу міжнародних зв'язків Юлія Починюк.

На зустрічі було підписано концептуальні записки двох проектів «Інноваційний проект у плані організації профілактики карієсу зубів у дітей та підлітків» і «Запобігання біологічних загроз здоров'ю в прикордонній зоні Польщі та України».

Сподіваємося, що співпраця матиме добрі результати й стане початком для реалізації довготривалих спільних транскордонних проектів.

**Дарія КОЗАК,
професор ТДМУ**

Під час зустрічі делегації нашого ВНЗ у Вищій школі ім. Папи Іоанна-Павла II в Білій Підлясці (Польща)

виховання, професора Дарії Козак і доцента кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією, шкірними та венеричними хворобами Марії Шкільної перебувала у Вищій школі імені Папи Іоанна-Павла II в Білій Підлясці (Польща). Метою візиту стало підписання вищезгаданих концептуальних записок.

логії, патогенезу, клініки та профілактики бореліозу», «Вивчення латентної форми туберкульозу в осіб старшого віку та осіб, які перебувають в місцях позбавлення волі», які наші науковці розпочали ще 2015 року та відобразили в спільних наукових працях.

23 грудня члени делегації ТДМУ мали зустріч з ректором

ВИПУСКНИКИ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ ЗАОЧНОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ ТДМУ ОТРИМАЛИ ДИПЛОМИ

Урочисте засідання вченої ради Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського з нагоди п'ятого випуску провізорів фармацевтичного факультету заочної форми навчання відбулося 28 грудня під головуванням ректора, професора Михайла Корди.

До випускників з вітальним словом і побажаннями всього найкращого звернувся очільник вишу — професор Михайло Корда, який наголосив на важливості професії провізора.

«Сьогодні у вас урочисте та важливе свято, яке запам'ятається вам назавжди. На шляху вашого професійного зростання будуть траплятися перешкоди й небезпеки, але, впевнений, що ви з гідністю впораєтеся з ними, адже отримали фундаментальні знання в нашому університеті з фармації. Переконаний, що вам вдасться досягнути вершин професійних успіхів. Це свято є ще й визначальною подією для фармацевтичної галузі, адже вона поповнюється новими фахівцями. Ви — особливі студенти, бо є високомотивованими, оскільки прийшли на навчання з певним багажем знань і досвідом роботи.

Здоров'я — це така категорія, яку неможливо виміряти матеріальними благами. Воно є найвищою цінністю в житті людини, тому будь-яка професія, яка пов'язана зі збереженням здоров'я, є особливою потребою, вагомою для суспільства. Це стосується і вас.

Фармація виникла ще на світан-

ку цивілізації людства й нині це фундамент медицини. Їй присвятили своє життя найвидатніші вчені світу, які винаходили нові препарати для покращення здоров'я людини. Працюючи в аптеці, ви повинні бути чуйними й уважними до людей, які купуватимуть ліки. Не забувайте своїх викладачів і радуйте їх професійним зростанням та здобутками, адже найбільша нагорода для вчителя — успіх його учнів. Пам'ятайте, що двері університету завжди відчинені для вас. Тут ви в разі потреби отримаєте потрібну пораду, допомогу й підтримку. Доброта та милосердя, які даватимете людям під час щоденної своєї діяльності, обов'язково повернуться до вас благополуччям і будуть винагороджені сторицею. Завжди раді бачити вас. Бажаю вам миру, злагоди й добробуту. Щасливої вам дороги у житті!» — привітав випускників Михайло Корда.

Ректор ТДМУ подяками відзна-

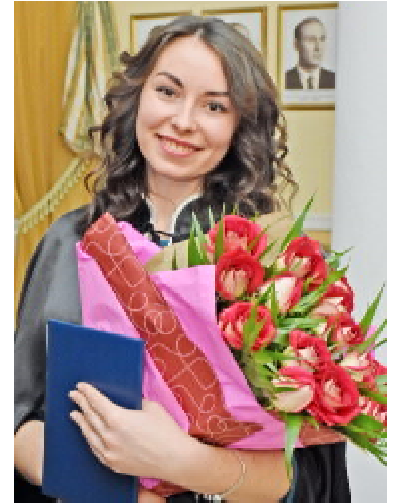
чив тих випускників, які у відповідальний для нашої країни час проявили високий патріотизм, зокрема, Віталія Стасюка та Віталія Хоменка.

Наказ про присвоєння звання провізора зачитала заступник декана фармацевтичного факультету, доцент Лілія Логойда.

Декан фармацевтичного факультету, доцент Дмитро Коробко вручив дипломи випускникам і благословив їх на щасливу долю. Дипломи спеціаліста-провізора іноземним студентам вручив декан факультету іноземних студентів, професор Петро Сельський.

— Шановні випускники, ви сьогодні отримали результати, то зрозуміли, що не дарма вклали у вас свої знання і досвід. Пам'ятайте, що професія провізора вимагає постійного навчання й вдосконалення. Фармацевтична родина України сьогодні зросла на 80 осіб. Пам'ятайте про свою альма-матер. Ми завжди раді бачити вас і допоможемо при першій потребі. Бажаю вам у цей передсвятковий день миру в душі, спокою, здоров'я вам

і вашим родинам. І ще одне пам'ятайте, що «providere» перекладається, як «передбачити». Передбачайте на крок вперед своє життя й майбутнє. Успіхів вам і наснаги, — звернувся декан факультету Дмитро Коробко.

З привітанням також виступила голова державної екзаменаційної комісії фармацевтичного факультету, доцент Галина Козир. Вона відзначила високий рівень мотивації представників п'ятого випуску провізорів заочної форми навчання й побажала їм успішних гараздів.

Викладачам університету за життєві настанови та якісне навчання від всіх випускників подякувала Оксана Коцендяк.

Цього дня молодь прийняла клятву провізора, яку зачитав Віталій Стасюк.

Ще раз вітаємо випускників з важливою подією в їхньому житті та бажаємо добра, життєрадісності, удачі та Божого благословення!

Прес-служба ТДМУ

СТАЖУВАЛАСЯ НАУКОВЕЦЬ У СЛОВАЧЧИНІ

Доцент кафедри хірургії №1 з урологією та малоінвазивними технологіями імені професора Л.Ковальчука нашого університету Олена Якимчук стажувалася в Братиславі (Словаччина) у рамках програми Academia Medical Education, RFA.

Під час проходження воркшопів і майстер-класів викладач ТДМУ ставила за мету опанувати новітні методики лікування всіх видів хронічної венозної патології, оволодіти методикою лазерної/радіочастотної та клейової абляції варикозних магістралей, а також — інтраопераційного УЗД-контролю, вивчити методику проведення ехосклеротерапії.

Практичні навчання на базі Angiosentrum s.r.o. провів Францішек Зерновіцький. Це дало можливість усім учасникам детально ознайомитися з особливостями здійснення лікувально-діагностичного процесу в ангиоцентрі.

«Робочий день лікаря у клініці розпочинається о 9.30 годині зі спільного обговорення цікавих клінічних випадків упродовж 10-15 хвилин. Система охорони здоров'я побудована на засадах страхової

медицини. Є два типи страхування: державне та комерційне. Державні страхові установи мають загальну базу застрахованих осіб у всій Словаччині, а в кожній комерційній компанії — своя база.

Державне страхування вимагає соціальних відрахувань із заробітної платні найманих працівників або приватного підприємця. Комерційне — це те, яке може укласти будь-який мешканець країни. Зазвичай, комерційні страхові компанії працюють з приватними або державними установами, з якими вони укладають договір співпраці. Вартість розраховують залежно від виду страхування: від нещасних випадків, здоров'я та інших.

Медицина в Словаччині розподілена на рівні. Робота побудована таким чином, щоб не відволікати вузькоспеціалізованих фахівців від їхньої безпосередньої роботи «непрофільними» відвідувачами. До такого спеціаліста записують лише за наявності скерування від дільничного (загального) лікаря-терапевта. Терапевти в Словаччині мають більше повноважень, ніж такі фахівці в Україні. У них більше обов'язків, більше функцій та можливостей. Кожен мешканець цієї країни має перебувати на обліку в дільничного лікаря», — розповіла Олена Якимчук. Скерування на аналізи може

видати як лікуючий лікар, так і медсестра. По суті, всі аналізи здають у терапевта в кабінеті. Прийом аналізів робить медсестра, яка потім відправляє їх в лабораторію на дослідження. Лабораторія надсилає відповідь в клініку до лікаря. Така схема роботи медицини в Словаччині сприяє відсутності черг у лабораторіях і поліклініках. Медична сестра веде амбулаторну карту, бере аналізи, отримує їхні результати з поліклініки, проводить попередні обстеження, а після неї — терапевт.

«Профільний лікар після огляду та встановлення діагнозу призначає курс лікування. Це може бути лікування вдома, або виписує скерування в санаторій, лікарню, клініку чи медичний центр. Всі центри приймають лише з наявністю скерування від лікаря, який лікує цього пацієнта, або вузького спеціаліста. У державних клініках лікар приймає безкоштовно — все оплачує страхова компанія, в якій застрахований пацієнт.

Особливу увагу привернула відсутність найменшого натяку на поліпрагмазію. Прийом у флебологічній клініці проводять у кілька етапів, йдеться про первинну консультацію з УЗД-доплерографією судин нижніх кінцівок, вибір методу міні-інвазивного лікування, найбільш оптимального у кожному

конкретному випадку, реабілітаційна терапія при відповідному ступені венозної недостатності», — додала пані Олена.

Загальний для всіх методик сучасного лікування варикозної хвороби принцип лікувальної дії — це усунення того чи іншого способу рефлюксу — зворотного току крові на ділянках великих поверхневих венозних стовбурів і перфорантних вен з порушеною роботою клапанного апарату. Цей ефект може бути досягнутий як шляхом перев'язки й видалення уражених ділянок судини (класичні хірургічні методики — різні варіанти флектомії), так через вплив на внутрішню поверхню вени (ендотелій) без його видалення — внутрішньосудинні методики. Наразі найбільш динамічно розвиваються дві принципово різні внутрішньосудинні методики, які за механізмом впливу на венозний ендотелій можна розділити на хімічний вплив (це так звана ЕХО-контрольована склеротерапія Foam form sclerotherapy) та фізичний вплив, шляхом застосування радіохвиль (радіочастотна абляція, RFA) або лазерного випромінювання (лазерна облітерація).

На симуляційному манекені відпрацювали практичні навички УЗД-контрольованої венозної пункції, вивчалися особливості проведення тумінісцентної анестезії, а

також катетерів для RFA під доплер-контролем.

Необхідність європейської інтеграції України в галузі вищої освіти вимагає від вітчизняних навчальних закладів зміни стратегічних підходів до системи підготовки майбутніх фахівців. Реформування вищої медичної освіти передбачає, зокрема, й активізацію наукового пошуку, модернізацію дослідницької роботи. Стажування дало можливість покращити кваліфікацію в галузі флебології та здійснити обмін досвідом щодо діагностики та лікування захворювань венозної системи задля подальшого впровадження новітніх науково-обґрунтованих методів діагностики та лікування у клінічну практику.

Отримані навички наш викладач планує використати у навчальному процесі ТДМУ на базі кафедри хірургії №1 з урологією та малоінвазивними технологіями імені професора Л. Ковальчука; в практичній роботі при організації спеціалізованої медичної допомоги хворим судинного профілю в Тернопільській університетській лікарні, для обміну досвідом шляхом обговорення на науково-практичних, клінічних конференціях у лікувально-профілактичних закладах Тернопільської області та України.

Яніна ЧАЙКІВСЬКА

ЗДОРОВ'Я УКРАЇНЦІВ – У РУКАХ СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ

Працівники нашого університету завкафедри ПМСД та ЗПСМ ТДМУ імені І.Я. Горбачевського професор Лілія Бабінець і доцент кафедри Ірина Боровик взяли участь у Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Здоров'я українців в руках сімейного лікаря», яка відбулася у столиці України.

Конференцію відкрила Президент УАСМ, головний позаштатний спеціаліст з сімейної медицини, професор Лариса Матюха (НМАПО імені П.Л. Шупика, завідувач кафедри сімейної медицини та амбулаторно-поліклінічної допомоги), привітавши колег з усіх куточків України, представників практичної медицини, викладачів СМ, а також організаторів охорони здоров'я у сфері ПМД.

Привітав конференцію очільник НМАПО імені П.Л. Шупика, ректор, академік НАМН України, професор Юрій Вороненко, який висловив підтримку державному курсу на пріоритет ПМД на засадах СМ, і наголосив на тому, що система післядипломної освіти кадрів для «первинки» та її потреби – один з основних напрямків очолюваного ним навчального закладу.

Привітали конференцію також представники Бюро ВООЗ в Україні, МБФ «Альянс громадське здоров'я» і МФ «Відродження», які надають методичну, просвітницьку і фінансову допомогу УАСМ.

Учасники конференції були приємно вражені високим рівнем організації та представництва закордонних гостей-представників СМ високого рівня, які виступили перед українськими колегами з великим бажанням допомогти в ефективному проведенні реформи ПМД, поділившись власним багаторічним успішним досвідом.

Професор Тель-Авівського університету, Президент асоціації сімейних лікарів Ізраїлю, член правління EGPRN, член правління WONCA Шломо Вінкер (Ізраїль) виступив з доповіддю «Доказові основи скринінгу та превентивних заходів в українській популяції: від застарілої вітчизняної системи й диспансеризації до доказового скринінгу за прикладом західних держав», розповівши про досвід проведення скринінгів у своїй країні, джерела їхнього фінансування, ефективність, а також складності у впровадженні.

Напередодні цього форуму у заштанній конференц-залі готелю «Русь» відбувалися воркшопи, де провели інтерактивне навчання груп активістів УАСМ під керівництвом закордонних гостей. Професор Шломо Вінкер провів одноденний з темою його доповіді тренінг, де активну участь взяла професор Лілія Бабінець. Всі учасники отримали навички з ведення навчального тренінгу за цією тематикою.

Професор Ігор Шваб з медичного факультету Університету Любляни, тренер EURACT (Словенія) виступив на тему «Кроки у системі фінансування доказового скринінгу

на рівні ПМД: передумови, економічна вигода для держави та системи охорони здоров'я», поділився позитивними й проблемними питаннями впровадження доказових скринінгів на державному рівні. Важливим посилом до очільників медичної галузі й представників урядів країн, які починають впровадження скринінгів, повинні стати дуже відверті слова доповідача про те, що аморальним є реалізація скринінгів без серйозного державного підходу до фінансування цього процесу.

Шкода лише, що на такій представницькій конференції не було очільників медичної галузі України, а також народних депутатів-медиків, які мали б опікуватися такими важливими питаннями.

Президент EURACT (Європейської академії викладачів сімейної медицини) Джо Бучанан (Великобританія) доповів на тему «Тема превенції та скринінгу – невід'ємна частина безперервної підготовки лікаря загальної практики-сімейного лікаря на до- та післядипломному рівні. Зміна методик навчання, системи навчання. Тренери та інтерактивні моделі навчання – перспективний напрямок підготовки сімейного лікаря». Це було особливо цікавим для присутніх на заході працівників кафедр СМ, по суті, всіх медичних закладів України. З огляду на основні положення виступу очільниці EURACT, членами якої є

Молоді науковці ТДМУ – здобувачі кафедри ЗП-СМ Катерина КИЦАЙ, Ірина ГАЛАБИЦКА, Юлія КОЦАБА, Ігор МЕДВІДЬ, Наталія МЕЛЬНИК

вищеназвані представники ТДМУ, незрозуміло є позиція нашого профільного міністерства, яке протягом років ніяк не спроможеться підтримати затвердження на державному рівні програми додипломного викладання СМ. Таку програму запропонувала кафедра ПМСД та ЗПСМ нашого вишу, яка понад 17 років працює за своєю оригінальною програмою викладання СМ на додипломному рівні, підтримана правлінням УАСМ, має чіткий механізм впровадження без матеріальних і кадрових витрат. Хочеться вірити, що на міжнародний досвід зважатимуть, необхідні зміни у системі медичної освіти проведуть, адже це відповідає реальному запиту українського суспільства. Сімейний лікар має стати почесним у своїй державі, адекватно оплаченим, матеріально забезпеченим і фахово підготовленим.

Напередодні у воркшопі щодо питань викладання основ проведення скринінгів у системі підготовки

(Зліва направо): Ніно КІКНАДЗЕ (Грузія), Лариса МАТЮХА (Київ), Джо БУЧАНАН (Великобританія), Ігор ШВАБ (Словенія), Шломо ВІНКЕР (Ізраїль), Лілія БАБІНЕЦЬ (Тернопіль)

сімейних лікарів, який провела Джо Бучанан (Великобританія), активну участь взяла доцент кафедри ПМСД та ЗПСМ ТДМУ Ірина Боровик.

Надзвичайно цікавою та емоційною була доповідь Анне Баїрд, магістра сестринської практики, керівника медсестринської групи міської клініки СМ, Шеффілд (Великобританія) «Функції медичної сестри загальної практики – сімейної медицини при проведенні скринінгу та превентивних заходів у популяції». Лейтмотивом виступу для неї стала необхідність підвищення компетентцій сімейних медсестер не лише у проведенні скринінгів, але й узагалі в практичній діяльності ПМД на засадах СМ, а також підвищення поваги до середнього медичного персоналу у сфері СМ на рівні держави і у самій медичній сфері. Статус медичної медсестри

поширених неінфекційних захворювань. Тактика команди первинної медичної допомоги» (модератори – професор Євгенія Заремба, почесний президент УАСМ (Львів), Анастасія Думчева (Бюро ВООЗ в Україні), професор Людмила Хіміон, керівник Навчального напрямку УАСМ (Київ)); «Інтегроване ведення дітей до п'яти років сімейним лікарем і медичною сестрою (Доказовий інструмент ВООЗ)» (модератори – професор Галина Бекетова, головний позаштатний педіатр МОЗ України, Анастасія Думчева (Бюро ВООЗ в Україні)).

Високою честью для керівників напрямків УАСМ було стати модераторами дуже представницьких секційних засідань, а також можливість виступити з науково-практичними доповідями. Зокрема, пленарне засідання «Найчастіші клінічні проблеми в практиці сімейного лікаря та їх розв'язання. Доказова база» провели професори Неоніла Чухрієнко, керівник методичного напрямку УАСМ (Дніпро), Лілія Бабінець, керівник наукового напрямку УАСМ (Тернопіль). Доповіди на різні актуальні теми у практиці СМ представили найкращі фахівці галузі – професори Ольга Коваленко, Лариса Матюха, Наталія Харченко, Віталій Мамчур, Вячеслав Бережний, Людмила Хіміон, Лілія Бабінець, Тетяна Уманець, Наталія Медведовська, Леонід Пінський, Вячеслав Чорнобровий, а також доценти Павло Колесник, Наталія Малютіна, Ольга Процюк, Ліліана Клименко, Людмила Матвієць, Тетяна Титова, Олександр Клименко, Юрій Гавриленко, Людмила Палатна, Олександр Кононов, лікар Августина Яценя. Під час засідання відбувалася жива наукова й практично орієнтована дискусія.

Дуже змістовним і представницьким було секційне засідання «Медична сестра загальної практики-сімейної медицини: її роль у профілактиці та забезпеченні долікарської опіки над пацієнтом» (модератори проекту: Лариса Головащук, керівник напрямку медсестринства УАСМ; Ненді Веспетал, лікар загальної практики-сімейний лікар, волонтер (США). Велика кількість представників сімейного медсестринства, а також фельдшерів ФАПів.

Секційне засідання «Громадське здоров'я та взаємодія з первинною медичною допомогою» (модератори: Юрій Вороненко – академік НАМН України, професор ректор НМАПО; Марина Варбан – канд. психол. наук, керівник проекту МБФ «Альянс громадського здоров'я» (М.

Київ)) також викликало цікавість делегатів конференції. У суспільстві існує розуміння необхідності системних змін у державницькому підході до всіх аспектів, пов'язаних із поняттям «громадського здоров'я».

Секційне засідання «Організаційні засади впровадження сімейної медицини в сьогоденні» (модератори: представник МОЗ-стажер Олександр Марців, Олександр Толстанов – професор НМАПО імені П.Л. Шупика; Костянтин Надутий – керівник напрямку менеджменту УАСМ) розглянуло цілу низку важливих питань менеджменту ПМД і СМ, фінансування та матеріально-технічного забезпечення первинки, ефективної співпраці ЦПМСД з органами місцевого самоврядування і територіальними громадами, післядипломної підготовки менеджерів ОЗ.

Під час дискусій у залі, а також в кулуарах конференції звучали різні позиції делегатів щодо реформування системи ОЗ у сфері ПМД. Серед них багато дискусійних, зокрема: поліклініка чи команда з кількох спеціалістів, педіатр чи сімейний лікар у веденні дітей, чи панacea подушний принцип фінансування, керівник ЦПМСД – базовий сімейний лікар чи підготовлений менеджер ОЗ, кого має вибирати пацієнт – лікаря чи амбулаторію, чи можна підмінити введенням доказових скринінгів існуючу, можливо, й недосконалу систему динамічного спостереження за населенням (диспансеризацію), але випробувати часом і українськими реаліями та інші?

Важливо всім нам, запозичуючи цінний закордонний досвід, уважно дослухатися до порад іноземних колег, до констатації ними не лише доказових позитивних аспектів, але й наявних дискусійних питань і навіть недоліків, а особливо зважати на інколи дуже різні соціально-економічні умови наших країн, несформованість системи реальної демократії та верховенства права, що часто є головними чинниками успішності чи неуспішності впровадження будь-якого інноваційного проекту.

І головне – треба мати повагу до власного, часто болючого, але побудованого на наших власних матеріальних і ментальних особливостях, досвіду в медичній сфері. У практичній медицині, як ніде інде, позитивна багаторічна емпірика почасти й не потребує зайвих доведень. Деякі поняття навіть у точних науках приймають як аксіому. Імплементация нового має бути виваженою, вивіреною часом і підтримкою громадськості.

Під час роботи конференції відбувалася постерна сесія науковців і практиків за фахом «ЗП-СМ», представників багатьох регіонів України. Молоді вчені ТДМУ гідно репрезентували наш виш на цьому представницькому форумі.

У рамках конференції відбулося також чергове засідання правління УАСМ, де були заслухані звіти керівників усіх напрямків УАСМ, прийняті зміни до Статуту УАСМ, а також резолюція.

У дні конференції свій ювілейний день народження відзначала президент УАСМ Лариса Матюха – красива, толерантна, сонячна, енергійна, тепла й дуже скромна людина, справжня жінка, мама, дружина і бабуся, справжня українка, справжній сімейний лікар, справжній професор! Ще раз зичимо здоров'я, оптимізму, любові та успіхів в усіх сферах життя, любові та невечерньої життєвої енергії!

**Лілія БАБІНЕЦЬ,
професор ТДМУ**

ЯКІСТЬ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ ОЦІНЯТЬ ПАЦІЄНТИ

У медичних закладах Тернополя триває впровадження IT-технологій. «Електронну реєстратуру» мешканці міста по праву оцінили, бо без зайвого клопоту можуть тепер записатися на прийом до сімейного лікаря, уникнувши черг.

Чи виправдає сподівання наступна інновація керівництва медичної галузі міста? Меморандум щодо впровадження в лікарнях Тернополя системи оцінки якості надання медичних послуг з компанією «Magnetic OneMunicipal Technologies» підписали ще в листопаді, а запланували запустити проект наприкінці цього року. Щоправда, не всім це нововведення до душі — деякі лікарі мають сумніви щодо об'єктивності результатів, вважаючи, що пацієнт не зможе самостійно дати реальну оцінку діям медика, а проект орієнтований, ймовірно, на комерційні структури.

— Проект, над яким ми працювали понад рік, зорієнтований на поліпшення сервісу в поліклінічних підрозділах та амбулаторіях загальної практики-сімейної медицини, — каже начальник відділу охорони здоров'я та медичного забезпечення Тернопільської міської ради Ростислав Левчук. — З допомогою фахівців IT-технологій мали на меті створити таку зручну в користуванні сучасну програму, щоб керівництво медичних закладів могло виявити та швидко зреагувати на проблеми обслуговування пацієнтів. Завдяки отри-

маним результатам керівники тепер бачитимуть динаміку змін, відтак зможуть приймати необхідні рішення. Якщо нам вдасться запровадити такий вид медичного сервісу в держав-

Ростислав ЛЕВЧУК, начальник відділу охорони здоров'я та медичного забезпечення Тернопільської міської ради

них лікувальних установах Тернополя, це буде вперше в Україні. Цей проект є соціальним і представники компанії «MagneticOneMunicipal Technologies» нас запевнили, що у користування тернополян вони надають його безкоштовно.

Як в реальному часі працює система? На дверях кабінетів фахівців медичних закладів розміщують наклеюку із запитаннями, чи є у пацієнта зауваження до якості обслуговування. Якщо відвідувач має щось повідомити, то він може скористатися QR-кодом або надіслати SMS за вказаним номером. Отриману інформацію — дату, час, місце, яке оцінюють, та номер, з якого надіслали, вже отримує керівництво установи. Хоча зауважити, що після укладення угоди, обов'язково проведемо тестовий запуск, і лише згодом проект запрацює в реальному режимі. Програма фіксує сигнали від незадоволених клієнтів, динаміку в певній точці обслуговування (кабінет та відділення).

Розробники проекту передбачили у програмі й процедуру блокування номера. Це потрібно у тому випадку, коли з одного і того ж телефонного номера надходить більше одного повідомлення, тоді система його заблокує.

Отримана інформація буде надана лише для внутрішнього користування, широкому колу громадськості не плануємо її оприлюднювати. А щодо керівників медичних установ, то вони можуть отримати доступ до цієї інформації з будь-якої точки світу та пристрою.

ПРЯМА ТОЧКА
Ярослав ЧАЙКІВСЬКИЙ, головний лікар Тернопільської міської

комунальної лікарні швидкої допомоги:

— Ця ідея цікава у контексті адміністративної діяльності головного лікаря медзакладу і я її цілком підтримую. Впровадження контролю якості надання меддопомоги в поліклінічних підрозділах та амбулаторіях сімейної медицини допоможе керівнику медустанови реально оцінити, як ставляться лікарі до пацієнтів та до кого з фахівців збирається черга, а кому «не вистачає» хворих. Коли обговорювали це питання за «круглим столом» у міській раді, я висловлював свою позицію та застороги з цього приводу, бо всім відомо, що в державі нестабільна соціально-економічна ситуація та як нелегко виживати медичним закладам, тому не завжди думка пацієнта може бути об'єктивною.

Таке нововведення має свої плюси, хоча не позбавлене й мінусів, але впровадити його є сенс хоча б у тому, що цей моніторинг дасть можливість керівникові медустанови проаналізувати діяльність та визначити рівень затребуваності кожного фахівця зокрема. Вважаю, що такий проект міг би бути результативнішим за умови впровадження страхОВОЇ медицини, коли установа може надати весь спектр медичних послуг.

Юрій ЛАЗАРЧУК, головний лікар комунального некомерційного підприємства «Міська комунальна лікарня №3» Тернопільської міської ради:

— Запровадження цієї системи не потрібно розглядати під кутом якості надання медичних послуг, бо насправді це оцінка роботи медперсоналу. Взагалі ж проект покликаний поліпшити адміністрування в

лікувальному закладі — керівництво відтепер зможе відстежувати, які проблеми виникають у будь-якому кабінеті, у певного лікаря. Щоб проаналізувати діяльність фахівця, потрібний так званий базовий пакет даних, тобто три місяці, півроку, щоб ми бачили протягом цього періоду, скільки було звернень, як оцінювали пацієнти діяльність певного лікаря чи відділення. Такий спосіб дозволить відстежувати, чи погіршувався процес надання медичної допомоги. Якщо збільшується кількість негативних відгуків, то шукати й з'ясувати причину їх виникнення. Не відмовляємося запровадити цей проект у нашій лікарні, але хоча наголосити: оцінювати діяльність медпрацівників будемо все-таки за умовами сервісного обслуговування.

Микола МЕДВІДЬ, головний лікар Тернопільського міського комунального закладу «Центр первинної медико-санітарної допомоги»:

— На мій погляд, така система є гарним інструментом, щоб оцінити роботу як певного працівника, так і ефективність діяльності медичного персоналу загалом у закладах первинної меддопомоги. Тут можна відстежувати, скільки негативних відгуків отримав лікар від пацієнтів. Добре було б, коли програму запустять в дію, відстежити й позитивні повідомлення. Адже чомусь ця програма зорієнтована лише на тих пацієнтів, які незадоволені. Але є й ті, які мають нейтральну позицію чи, навпаки, хочуть висловити свою вдячність лікарю, і це також важливо знати керівникові медзакладу.

Лариса ЛУКАШУК

НОВА ФОРМА ГОСПОДАРЮВАННЯ — НОВІ МОЖЛИВОСТІ

Ще торішнього квітня депутати Тернопільської міської ради прийняли рішення про реорганізацію міської комунальної лікарні №3 через перетворення в комунальне некомерційне підприємство «Міська комунальна лікарня №3» Тернопільської міської ради. В оновленому статусі медичний заклад вже розпочав свою діяльність. Що криється за новою вивіскою: формальна зміна чи реальні позитивні перетворення? Розмовляли про це з головним лікарем установи Юрієм Лазарчуком.

— Юріє Васильовичу, розкажіть, як зважилися змінити усталені принципи роботи?

— Законодавство України передбачає діяльність комунальних некомерційних підприємств, тому ідею зміни форми господарювання ми ініціювали ще 2013 року. Інша справа, що важко було отримати згоду депутатського корпусу — скільки разів виносили це питання на сесію міської ради й щоразу натикалися на спротив. Нелегко переконати народних обранців та громадськість у тому, що ці зміни несуть лише позитив для медичного закладу, для нас це реальна можливість вийти з хронічного безгрошів'я. Але чомусь усі вважали, що новий формат діяльності зобов'яже

пацієнтів оплачувати медичні послуги та взагалі це буде комерційна лікарня. Тому всі ці три роки ми займалися тим, що переконували людей: зміна форми господарювання надасть більше автономності, дозволить самостійно розпоряджатися коштами, а відтак підвищить і рівень надання медичної допомоги. Ті гроші, які виділяють за державною субвенцією згідно з Бюджетним кодексом, й надалі спрямовуватимемо на обслуговування мешканців так званих «прикріплених» за нами мікрорайонів (Дружба, Кутківців, Пронятин), а це 30 тисяч осіб. Зрозуміло, що це мізерні суми, але вони надходять. Щодо людей, які «прикріплені» до медичних закладів інших мікрорайонів, мешкають в інших населених пунктах, регіонах, але хочуть отримати медичні послуги в нашій лікарні, то вони зможуть зробити це, але вже за певну плату.

— Які переваги та можливості нової форми господарювання?

— Статус некомерційного підприємства відкрив для нас ширші перспективи — маємо тепер право укладати угоди зі страховими компаніями, із замовником послуг. І хоча нині у цій ролі — держава, але ми будемо укладати угоди з її представником — міською радою, яка й стане платником послуг. Національна агенція охорони здоров'я України також готова співпрацювати, але теперішнє законодавство не передбачає самого механізму оплати бюджетної установи, а у статусі комунального неко-

мерційного підприємства ми не маємо проблем — на договірних умовах подаємо акт виконаних робіт, а вони проводять оплату. Ще одна важлива деталь — медзаклад як підприємство звільнятиметься від посередництва казначейства, а бюджетні кошти, невикористані за попередній рік, тепер переходитимуть на наступний без зменшення асигнувань.

Окрім того, нова форма господарювання розширює можливості для майбутньої співпраці з територіальними громадами чи госпітальними округами, створення яких зараз активно обговорюється. Прописана законодавча база значно спрощує фінансові відносини, ми можемо укладати угоди на надання медичної допомоги із сільською громадою, і з конкретним пацієнтом: пролікували людину, і сільська рада чи об'єднана тернопільська громада оплатила нам ці послуги. Відтак економніше використовуватимуться кошти громади, а ми отримуємо можливість заробляти так звані спецкошти. Раніше ми також їх заробляли, але тепер, коли наш заклад функціонує на основі Господарського кодексу, маємо повне право відкрити власний банківський рахунок і самостійно розпоряджатися коштами без втручання казначейства. Нагромаджуючи певні суми, будемо витратити їх на закупівлю медичної апаратури, обладнання, витратних матеріалів. Це дозволить поліпшити рівень надання меддопомоги і цим, звісно, зможуть користуватися й ті пацієнти, які

проживають на «прикріплених» територіях.

Нова форма господарювання дасть можливість нам ефективніше розпоряджатися заробленим, додаткові надходження вкладамо у розвиток лікувального закладу і, впевнений, тоді його рівень значно зросте. Можливо, хтось назве це комерціалізацією, але так працює нині медицина в усьому світі.

— В області лікарня є першим закладом, де зважилися перетворити бюджетну установу на комунальне некомерційне підприємство...

— Сподіваюся, що не так далеко вже той час, коли стануть звичними різні форми господарської діяльності. В області ми наразі є першим закладом, який зважився на нову форму господарювання, але жодних побоювань з цього приводу в нас немає. Ясна річ, що буде на цьому шляху чимало каменів спотикання, бо багато деталей не врегульовано в законодавстві, громадськість ще не достатньо інформована. Деякі лікарі спантеличені й, зрозуміло, не всі вірять у перспективу таких змін, бо більшість влаштує те, що є, аби не гірше. Але щоб розвиватися та рухатися вперед, потрібно вийти зі звичного кола благополуччя. Відповідно до нового статуту, можемо тепер самостійно визначити штатний розпис і, певна річ, для лікарів, які заробляють для лікувального закладу більше, відкриються ширші можливості, на цьому етапі запуститься й механізм заохочення. Створимо

комісію, яка наприкінці кожного місяця визначатиме «коефіцієнт корисної участі» кожного фахівця — скільки він прийняв пацієнтів, оперативних втручань провів, який ефект від його лікування, тощо. За проведеним аналізом буде складена оцінка його діяльності. Якщо ефект від спеціаліста нульовий, то й оплата праці відповідна й навпаки. Така схема допоможе стимулювати фахівця працювати краще, самовдосконалюватися. До того ж новий формат діяльності дозволить нам залучати висококласних фахівців тих спеціалізацій, яких немає в нашому медзакладі, і підписувати з ними угоди. Раніше це було неможливим.

Зараз експертизу з надання медичної допомоги в лікувальному закладі проводить управління охорони здоров'я. Коли ж ми розпочнемо роботу в нових умовах, то зрозуміло, що ці заходи проводитимуть уже страхові компанії або ж Національна агенція охорони здоров'я, або ж той орган, який оплачує послуги. І він, звісно, буде зацікавлений подивитися, куди ж спрямовують його фінанси та як її реалізують. Чи надані послуги лише написані на папері, чи за умовами контракту це й справді виконано, чи дотримуються лікарі протоколів лікування по певних нозологічних формах теж перевірять. В цьому й сенс зміни всіх механізмів за нової форми господарювання, кінцевим результатом якого є надання якісної медичної послуги. Певна річ, це вимагатиме більшої відповідальності від медиків, адже з'являється ще один контролюючий орган. Але ми зацікавлені в коштах, а його інтерес — в якості, і якщо цей тандем складеться, то виграє пацієнт.

Лілія ЛУКАШ

ІГОР СТЕЦЮК: «АДМІНІСТРАЦІЯ ТДМУ ВСЕБІЧНО ПІДТРИМУЄ СТУДЕНТСЬКИЙ ПАРЛАМЕНТ»

Студента 4 курсу медичного факультету Ігоря Стецюка обрали головою студентського парламенту ТДМУ. Це й стало приводом для розмови. Попросила Ігоря розповісти про пріоритетні напрямки в роботі виконавчого органу студентського самоврядування, про цікаві проекти, вже втілені в життя, й плани на найближче майбутнє.

— За результатами виборів до студентського парламенту, які відбулися 27 жовтня та 3 листопада, до його складу увійшли...

— ... 27 студентів. З них шестеро — іноземці. Вступивши в свої повноваження, члени студпарламенту на першому засіданні обрали голову, заступника голови, секретаріат і керівників секторів.

— Голосування показало, що ваша кандидатура на посаду голови отримала найбільшу підтримку. Ви й раніше брали активну участь у студентському самоврядуванні?

— В інформаційному секторі студради, реформованої тепер у студентський парламент, я очолював відділ соціологічних досліджень. Серед мешканців Тернополя ми проводили соціопитування, приміром, з'ясовували, як вони ставляться до страхової медицини. У ТДМУ вивчали думку студентів про стрічкову систему організації навчального процесу та результати дослідження показали, що більшість підтримує її впровадження, адже стрічкова система сприяє глибокому засвоєнню знань.

До речі, попередній склад виконавчого органу студентського

самоврядування дуже добре працював і вплив у життя чимало цікавих проектів. Кажу так, бо маю можливість порівняти. Коли навчався на 1-2 курсі, діяльність студради була, на мій погляд, малопомітною. Натомість за останній рік в її роботі сталися якісні зміни, вона стала найкращою в Тернополі та однією з кращих серед студрад медичних університетів в Україні. Цьому сприяла чітка й дієва організаційна структура. На мій погляд, вона оптимальна, нині таку ж структуру має студентський парламент, який налічує чотири сектори. Це сектор якості освіти, який очолює Мар'яна Муцяк, сектор дозвілля — керівник Віктор Гунька, сектор інформації — керівник Олександр Косман і сектор гуртожитків — керівник Валентин Берднік. Кожен із секторів поділяється ще на окремі відділи.

— Які заходи останнім часом організував студентський парламент?

— Нещодавно спільно з науковим товариством студентів організували лекцію-тренінг на тему: «Основні правила написання наукових публікацій». Голова НТС Катерина Галей розповіла, які є види наукових публікацій, як правильно їх оформити. Присутні також дізналися про те, як зробити перші кроки в науці, як розвинути свій науковий потенціал, отримали інформацію про особливості реєстрації для участі в наукових конференціях, форумах, конгресах в Україні та за кордоном. Велику увагу приділяємо інформуванню студентів про грантові проекти та конференції, в яких вони хотіли б брати участь, про те, куди можна поїхати на стажування.

— Відомо, що спорт дає можливість відпочити з користю

для здоров'я. І спортивні заходи в ТДМУ відбуваються на високому рівні.

— Так, відділ спортивного розвитку студентства, який є структурним підрозділом сектору дозвілля, працює активно. Нещодавно в університетському спорткомплексі відбувся турнір з шахів, а також волейбольний турнір на Кубок ректора ТДМУ, присвячені 60-річчю нашого університету. В інтелектуальному змаганні «Що? Де? Коли?» вже традиційно змагалися команди студентів і викладачів. Заплановані й інші масштабні заходи з нагоди ювілею ТДМУ, що відбуватимуться впродовж року.

Не залишаючись осторонь соціальних проблем, студентський парламент ТДМУ спільно з обласним відділенням Всеукраїнської мережі «Людей, що живуть з ВІЛ», організували акцію з протидії та запобігання СНІДу. Вона відбулася з участю студентів-волонтерів у Всесвітній день боротьби з цієї недугою — 1 грудня.

Перелічити всі ініціативи неможливо, але згадаю ще неформальний літературно-музичний вечір «Синенергія», організований творчим колективом студентів-медиків першого дня зими. Відгуки були дуже добрі.

Цікаві проекти пропонують і представники факультету іноземних студентів, обрані до студпарламенту. У них також багато ідей, вони ініціативні.

— Найближчі плани?

— Готуємося до відкриття фотовиставки про насичене життя студентів ТДМУ, які представляють свої світліни. Є ідея організувати English Speaking Club. Загалом, цікавих проектів багато, команда згуртована, всі — лідери, люди активні, ініціативні, працюючі.

— Бажаю студентському парламенту ТДМУ плідної та результативної роботи.

— Дякую. Хотілося б вийти на такий рівень та такої планки досягти, щоб наступникам було важко її подолати. Користуючись нагодою, хочу висловити вдячність адміністрації університету за всебічне сприяння й підтримку студентського самоврядування, створення належних умов для його плідної діяльності. Ініціативи студентського активу всіляко підтримує та допомагає зреалізувати керівник Центру виховної роботи та культурного розвитку ТДМУ, доцент Ольга Зеновіївна Яремчук, за що ми також вдячні.

— Як правило, активісти студентського самоврядування і в навчанні є лідерами. Ось ви, наприклад, — успішний студент, плідно працюєте в науковому гуртку з фармакології, берете активну участь в міжнародних наукових конференціях. Остання така конференція з вашою участю відбулася...

— ... у Києві, в Національному медичному університеті ім. Богомольця. Мав доповідь на тему: «Визначення ефективної дози та гіпоглікемічних властивостей чорниці звичайної». Доповідав англійською. Був відзначений за кращу наукову презентацію.

На конференції «Annual Young Medical Scientists' Conference» в столиці представив свою наукову роботу «Determination of hypoglycemic effective dose of dry extract of Vaccinium Myrtillus L.». Коли працював над нею, моїми науковими керівниками були асистент кафедри фармакології з клінічною фармакологією Х.І Курило та доцент О.О Шевчук. Здобув третє місце. Це було в жовтні

2016 року, а раніше, у квітні, відбувся II етап Всеукраїнської олімпіади з фармакології, де я теж посів призове третє місце. Також у Кракові на XXIV Міжнародній медичній студентській конференції представив свою наукову роботу з мікробіології на тему «Мікробіота ротової порожнини товстої кишки у хворих на ревматоїдний артрит» (науковий керівник — кандидат медичних наук, асистент кафедри мікробіології, вірусології та імунології О.Б. Кучмак). Словом, рік видався багатим на важливі події.

— Яка галузь медицини вам особливо цікава?

— Ще не визначився.

— Але що хочете стати лікарем, зрозуміли...

— ... в старших класах. Завдяки чудовій вчительці Ірині Миколаївні Дем'янюк уроки біології стали моїми улюбленими. Хоча раніше економіка більше подобалося.

— Де народилися?

— У Ланівцях, там навчався до 5 класу. Потім наша сім'я переїхала до Тернополя. ЗОШ № 26 закінчив із золотою медаллю.

— Зростали в лікарській родині?

— Ні. Ніхто з моїх рідних з медициною не пов'язаний. Батько, старший брат — юристи.

— Навчання — найголовніше. Активно займаєтеся громадською роботою. Як відпочиваєте?

— Моє захоплення — плавання. Хоча зараз на це часу немає.

— Які плани на зимові канікули?

— Збираюся поїхати на Лановеччину — відвідати дідуся. Але спершу — відіспатися після сесії.

Лідія ХМІЛЯР

ОБ'ЄКТИВ

ДОБРОЧИННІСТЬ

(Зліва направо): **Наталія ДЮК, Іванна МАРЦЕНЮК, Анастасія БАРАНЕЦЬКА та Оксана ШУХ**, студентки медфакультету
Фото Миколи ВАСИЛЕЧКА

ПІДГОТУВАЛИ ПОДАРУНКИ ДЛЯ ВИХОВАНЦІВ «МАЛЯТКА»

Студенти Тернопільського державного медичного університету (четвертий курс) разом зі своїм куратором — доцентом кафедри фармакології Іриною Мосейчук відвідали дитячий будинок «Малютка», де подарували малечі неймовірне свято.

Майбутні медики показали виставу, в якій головним персонажем був Святий Миколай. Дітки радісно зустрічали гостей та з неймовірним захопленням розповідали їм вірші й співали пісні. За ці старання малеча отримала з рук Миколая подарунки.

Згодом студенти мали змогу погратися та поспілкуватися з дітьми.

«Ми були розчулені та з усіх сил стримували сльози, адже не могли збагнути, чому такі ро-

зумні, активні дітки обділені батьківською любов'ю. Миколай та його помічники на завершення виступу пообіцяли, що повер-

нуться, якщо малечка будуть слухняні і наступного року», — поділилася своїми враженнями Мар'яна Яремишин.

УКРАЇНА І СВІТ СВЯТКУЮТЬ РІЗДВО РАЗОМ

На Театральному майдані, де стоїть головна ялинка міста, відбулося яскраве дійство – святкування Різдва за Григоріанським календарем. Цей день 25 грудня традиційно відзначають вірні Римо-католицької церкви та більшість протестантських і багато православних церков в усьому світі. Тернополяни теж долучилися до урочистостей, взявши участь у всеукраїнській акції «Україна і світ святкують Різдво разом».

Люди приходили на майдан цілими родинами, було багато молоді. Панувала особлива атмосфера єднання з усім світом. Зі сцени звучали різдвяні пісні, коляди. Зворушила всіх і сучасна театральна постановка на різдвяну тематику. Активними учасниками святкування були студенти-медики і, зокрема, представ-

ники факультету іноземних студентів ТДМУ. Разом з тернополянами вони виконували різдвяні композиції, співали коляди як українські, так і інших народів.

— 25 грудня є офіційним державним святом і вихідним у понад ста країнах. Дуже приємно, що в Тернополі його відзначили разом з усім цивілізованим

світом, — розповів декан факультету іноземних студентів, професор ТДМУ ім. Івана Горбачевського Петро Сельський. Він назвав знаковим той факт, що святкування відбуваються в багатьох містах України. Як відомо, Президент України Петро Порошенко підписав Указ щодо відзначення 500-річчя Реформації, що мала і має фундаментальний

вплив на європейську цивілізацію, і це різдвяне дійство стане початком для інших соціальних, духовних, культурних і наукових подій, які відбудуться протягом 2017 року.

Студенти-медики взяли участь у заходах з нагоди святкування Різдва Христового у неділю, 25 лютого, а також наступного дня. Зокрема, іноземці, які навчаються на медичному факультеті ТДМУ, виступили в концертній програмі і в хореографічно-театральній постановці про значення народження Христа для народів світу. Чудово співали різдвяні пісні українською та англійською мовами третьокурсники Ісігузо Прешес, Бабас Пуамус Окі, п'ятикурсник Есо Акінсола Солонмон, студентка 4 курсу Естер Омонідж Опеємі. І зі своєю роллю у виставі про прихід Різдва юнаки та дівчата теж впоралися блискуче.

Як розповів Есо Акінсола Солонмон, йому дуже подобається співати коляди українською. І мова наша дуже гарна. Вивчає

її з 1 курсу. На навчання в ТДМУ юнак приїхав з Нігерії. Прагне стати хірургом.

Естер Омонідж Опеємі теж з Нігерії. З майбутньою медичною спеціальністю ще не визначилася, але впевнена, що, отримавши вищу медичну освіту в нашому університеті, стане високим класним фахівцем.

Разом з майбутніми лікарями виступили їх земляки — студенти з інших вишів. Блессінг Сімеон Абімбола навчається в Тернопільському технічному університеті ім. І. Пулюя, Огбе Бела Оводжелоче — в ТНЕУ. Любов до музики й пісні об'єднала талановитих молодих людей в один творчий колектив.

У ТДМУ здобувають медичні знання півтори тисячі студентів з інших країн і переважна більшість їх святкують Різдво за Григоріанським календарем. Цього року вони відзначили його разом з тернополянами, що особливо приємно.

**Лідія ХМІЛЯР,
Микола ВАСИЛЕЧКО (фото)**

ОБ'ЄКТИВ

Іноземні студенти, які навчаються у нашому університеті, з великою цікавістю поринають у світ української культури, народних традицій та звичаїв, вивчають українську мову. Дебора Касакула Ілунга з Південно-Африканської Республіки (ліворуч) та Майкл Фремпонг (Гана) та Ал-Джаммалі Алі Абдул Саттар Джаббар (праворуч) побували на відкритті першої в Тернополі приватної етногалереї «Спадок». Фото Миколи ВІЛЬШАНЕНКА

ОБСТЕЖЕННЯ ДІТЕЙ

КОНСУЛЬТАТИВНИЙ ВИЌЗД У БОРЩІВСЬКУ РАЙЛІКАРНЮ

Команда фахівців Тернопільського державного медичного університету імені І.Горбачевського та Тернопільської обласної дитячої лікарні здійснила консультативний виїзд у Борщівську центральну районну лікарню Тернопільської області.

На базі поліклінічного відділення провели комплексне обстеження дітей, які мають певні проблеми зі здоров'ям, а відтак потребують додаткової діагностики та лікування. Діти та їх батьки мали змогу отримати консультації профільних фахівців, зокрема педіатра, імунолога, ортопеда, отоларинголога, невролога.

Доцент Михайло Процайло проводить обстеження пацієнтки

Групу фахівців очолила завідувач кафедри дитячих хвороб з дитячою хірургією, професор Оксана Боярчук. До її складу також увійшли доценти кафедри дитячих хвороб з дитячою хірур-

гією І.Р. Сагаль, М.Д. Процайло та провідні спеціалісти ТОДКЛ — невролог Л.В. Бугель і лор-лікар В.Р. Омеляш.

Виїзна бригада оглянула оновлене та відремонтоване за підтримки канадської міжнародної благодійної організації «Челіс» у партнерстві з благодійним фондом «Світ дітей» дитяче відділення лікарні, яке розраховане на 20 ліжок. Районний педіатр Мар'яна Галай та завідувач відділення Микола Ткачук поділилися свої-

Лікар-невролог ТОДКЛ Л.В. БУГЕЛЬ обстежує пацієнтку

ми досягненнями й проблемами.

Лікар-отоларинголог оглянув дев'ять дітей, призначивши їм амбулаторне лікування. Стільки ж первинних хворих оглянув лікар-невролог. Усім дітям дані рекомендації, одну дитину скерували на лікування в ТОДКЛ, двом діткам призначили амбулаторне лікування.

На прийомі в ортопеда побували три первинних пацієнтів і сім хворих диспансерної групи.

Переважали пацієнти з порушенням постави, сколіозом, дисплазією кульшових суглобів. Усі хворі отримали відповідні рекомендації.

19 дітей оглянули педіатри. 10 дітей були з частими повторними епізодами гострих респіраторних захворювань, по двоє дітей — з бронхіальною астмою та пневмонією. Інші звернення були з приводу анемії, вродженого гіпотиреозу, розладів шлунково-кишкового тракту.

Батьки отримали поради, пов'язані з лікуванням та доглядом виявленої патології. Шістьох дітей скерували в обласну дитячу консультацію для поглибленого обстеження.

Окрім того, професор Оксана Боярчук прочитала лекцію для лікарів-педіатрів і лікарів загальної практики-сімейної медицини «Актуальність проблеми ранньої діагностики первинних імунodefіцитів у дітей».

СПОГАДИ

«Я БУЛА ПЕРШИМ ВИКЛАДАЧЕМ КАФЕДРИ ПАТОФІЗІОЛОГІЇ»

Молодою та красивою прибула Олена Олексіївна Маркова в новостворений Тернопільський медичний інститут влітку 1957 року. 1 липня її зарахували до штату кафедри патологічної фізіології, якій вона потім віддала все своє життя, пройшовши тривалий шлях від асистента до завідувача. Олена Олексіївна залишилася в пам'яті як прекрасний педагог і плідний науковець. Вона — автор і співавтор 250 наукових і навчально-методичних праць. Серед них — монографії «Лечение ожирения» (1986) та «Міокардіодистрофія і реактивність організму» (1998), навчальні посібники «Експеримент — основний метод патологічної фізіології» (1982), «Адреналінова міокардіодистрофія» (1997), «Реактивність і резистентність організму» (1997), науково-популярна брошура «Як запобігти ожирінню» (1981, 1993). Олена Олексіївна отримала сім авторських свідоцтв і патентів на винаходи. Підготувала одного доктора та 14 кандидатів медичних наук. Була активісткою громадського життя. На громадських засадах працювала ректором народного університету «Здоров'я» на бавовняно-прядильному комбінаті, впродовж багатьох років курувала студентське наукове товариство, обиралася заступником голови правління обласного товариства «Україна». Відзначена грамотою Президії Верховної Ради Української РСР (1976). Указом Президента України від 5 березня 1997 року удостоєна почесного звання заслуженого діяча науки та техніки. Нагороджена медаллю «За доблесну працю» (1970).

1999 року Олена Олексіївна на сторінках газети «Медична академія» (№№ 5-9) поділилася спогадами про перші роки роботи в інституті. Повторно подаємо цей цікавий матеріал.

**Василь ФАЙФУРА,
професор**

Сорок років — це більша частина свідомого життя. Увесь цей час я працювала в Тернополі в одному навчальному закладі. Працю свою любила й люблю. Мені є що згадати про минулі роки. І хочеться у цих фрагментах спогадів нагадати прекрасні вірші відомого російського поета Ярослава Смялкова:

*И сидя над своей страницей,
Я понял снова и опять,
Что жизнь не может
повториться,
Ее не надо повторять.
А надо лишь
с благоговеньем,
Чтоб дальше действовать
и быть,
Те мимолетные виденья
В душе и в памяти хранить.*

Олександр Богомольцю належать слова: «Парабола життя пройшла через свою вершину...». У мене ця вершина вже давно позаду. І настав час збирати каміння — час спогадів.

1957 року закінчила аспірантуру у Вінницькому медінституті, отримала скерування МОЗ УРСР асистентом на кафедру патофізіології до щойно відкритого Тернопільського медичного ВНЗ. 30 червня потягом Київ-Львів виїхала з Вінниці й десь біля 24 год. була вже в Тернополі. Серед ночі в незнайомому місті. Запитую, де тут зупинка таксі, щоб доїхати до готелю. Здивовано дивляться на мене. Лише наступного дня зрозуміла, чому: готель «Україна» знаходився поруч, у 5 хв. ходу від вокзалу. Яке таксі?! В довідниковому бюро порадили заночувати в кімнаті відпочинку, яка містилася на 2-му поверсі вокзалу. Коли зайшла туди, там вже була молода блондинка. Привіталася та й полягали спати. Вранці пішла шукати медінститут. Ніхто про такий навіть не чув. Нарешті, вказали мені на новобудову (зараз — майдан Волі, 1), але коли я намагалася зайти у приміщення, там ще йшли оздоблювальні роботи і, крім будівельників, нікого не було. Продовжую пошуки — і мені вказують будинок на Театральній площі (нині біологічний корпус), колишнє приміщення партшколи, залишки якої на той час ще містилися в цьому будинку. Лише на 4-му поверсі знайшла те, що шукала: в

одній кімнаті була канцелярія, де працювала Станіслава Василівна, яка потім стала Мисулою, і бухгалтерія, в другій містився кабінет ректора, біля якого побачила свою нічну сусідку з молодим чоловіком. У коридорі стояв старенький диван, на якому востилася чекати своєї черги, щоб потрапити до ректора. Це було 1-го липня 1957 року. Потім з'ясувалося, що моя нічна сусідка — Галина Олександрівна Гончарук з чоловіком Євгеном Гнатовичем. Вони також закінчили аспірантуру, але в Київському медінституті, й отримали

Президент України Л.Д. КУЧМА вручає проф. О.О. МАРКОВІЙ диплом заслуженого діяча науки та техніки України (Маріїнський палац, 6 березня 1997 року)

призначення у Тернополі: вона — асистентом кафедри нормальної фізіології, а він — загальної гігієни. Так ми і познайомилися.

Я була першим викладачем кафедри патофізіології. Приміщення кафедри ще не було готове, та й досвіду організації у мене, «молодої-зеленої» аспірантки, не було, через те мене відрядили до Київського медінституту на кафедру патофізіології. Там я ретельно занотувала, яке обладнання, реактиви необхідні для навчального процесу. Повернувшись з Києва, відразу почала замовляти потрібне. 15 липня з Харкова приїхав завідуючий кафедрою, доц. Е.Н. Бергер, досвідчений педагог і науковець. Працювати стало легше.

Інститут був ще зовсім юний, викладачі здебільшого молоді. Працювали з великим ентузіазмом і вдень, і ввечері, і у вихідні. Нами

керувало бажання встигнути підготувати навчальні кімнати до 1 вересня, щоб вчасно розпочати навчальний рік.

Першими студентами III курсу стали студенти, переведені з різних медичних ВНЗ України — мешканці Тернопільської та прилеглих областей.

У липні й серпні 1957 року співробітники кафедри наполегливо працювали над підготовкою до першого навчального року. І коли 1 вересня прийшли перші студенти, все було готове до якісного проведення навчального процесу.

Поряд з педагогічною роботою науковці кафедри не забували і про науку. Вже у вересні першого навчального 1957-58 року на кафедрі розпочали наукову роботу. Під час навчання в аспірантурі на кафедрі патофізіології Вінницького медінституту під керівництвом проф. Я.М. Бритвана я почала займатися проблемою кисневого голодування організму. Моя кандидатська дисертація, яку захистила у травні 1958 року в Одеському медінституті, була присвячена змінам біоелектричної активності головного мозку при асфіксії. Ця проблема захопила мене, і впродовж всього подальшого життя я вив-

ся проявленням і закріпленням фотоплівки. Лише 1960 року кафедра отримала чудовий данський 16-канальний чорнильно-пишучий електроенцефалограф «Кайзер». Це значно полегшило та вдосконалило реєстрацію біострумів головного мозку. Одночасно можна було записувати електрокардіограму. На той час «Кайзер» був єдиним енцефалографом в інституті. Для реєстрації ЕЕГ хворих приводили з клінік нервових та очних хвороб, загальної хірургії, ЛОР тощо. Методикою реєстрації та розшифровки біострумів мозку на той час володіла лише я.

У вікнах кафедри світилося допізна. Наукові дослідження проводили і в неділю, і в дні відпустки. Працювали в тісному контакті з клінікою. Я допомагала хірургові І.В. Демборинському вивчати зміни біострумів головного мозку у хворих на агастральну астеною. Роботу проводили, аби з'ясувати важкі вегетативні розлади, що виникають у цих хворих після резекції шлунка з приводу виразкової хвороби. За результатами досліджень І.В. Демборинський захистив кандидатську дисертацію. Я допомагала доц. Ю.Т. Коморовському проводити експерименти на щурах для з'ясування деяких сторін патогенезу агастральної астеної.

Велику роботу проводили разом з доц. П.О. Огієм. У хронічному експерименті реєструвала біоструми кори головного мозку в умовах променевої хвороби різної важкості й оперативних втручань у цих тварин (кроликів) на печінці. Результати цих досліджень стали фрагментом докторської дисертації П.О. Огієм.

Доц. Е.Н. Бергер добре володів методиками вивчення хімічних медіаторів нервового імпульсу й визначення чутливості до них та до інших фізіологічно активних речовин. Він налагодив на кафедрі біологічні методи визначення вмісту ацетилхоліну на препараті спинного м'яза п'явки та прямого м'яза живота жаби, титрометричну методику визначення активності холінестерази. Під його керівництвом оволоділа цими методиками. Поєднання їх з вивченням біострумів мозку та серця розширило можливості вивчення механізмів розвитку різних видів гіпоксії. Інтенсивна наукова праця давала гарні результати.

Велику допомогу в науковій роботі кафедри надавало правління Українського наукового товариства патофізіологів, яке у 50-60 роках очолював академік М.М. Сиротинін. Через два роки після

Олена МАРКОВА, професор

відкриття інституту з його ініціати-ви у Тернополі відбулася візна конференція товариства, присвячена проблемам фізіології і патології кровообігу. Микола Миколайович тоді вперше приїхав до Тернополя, брав активну участь у роботі конференції, допомагав у друкуванні її тез, виступив, намітив основні напрямки наукового пошуку з проблеми, яку обговорювали, а також поділившись своїми враженнями про XXI Міжнародний конгрес фізіологів у Буенос-Айресі.

У той час я склала чорновий варіант плану докторської дисертації з проблеми нейрогуморальної регуляції функцій за умов кисневого голодування організму. Ним поділилася з академіком М.М. Сиротиніном, якого серед вчених колишнього Союзу називали гіпоксистом № 1, а Київ, де він працював, — столицею гіпоксії. 1962 року в Ужгороді під час конференції «Нейрогуморальна регуляція в нормі і патології» я попросила його бути науковим консультантом моєї докторської дисертації. З Миколою Миколайовичем знайома з 1957 року, коли, навчаючись в аспірантурі, возила йому на відгук свою кандидатську дисертацію. Тоді Микола Миколайович очолював кафедру патофізіології Київського медінституту. Я була зачарована інтелігентністю цієї людини. Вразило те, що він, видатний вчений зі світовим ім'ям, так просто, ввічливо зустрів мене, показав свою кафедру, познайомив із співробітниками, а прочитавши мою роботу, написав відгук і попросив залишити йому екземпляр дисертації.

На початку 1965 р. М.М. Сиротинін попросив мене прорецензувати чорновий примірник кандидатської дисертації свого аспіранта І.Ф. Соколянського «Изменения напряжения кислорода в тканях при развитии гипоксических состояний».

(Продовження на стор. 9)

СПОГАДИ

«Я БУЛА ПЕРШИМ ВИКЛАДАЧЕМ КАФЕДРИ ПАТОФІЗІОЛОГІЇ»

(Закінчення. Поч. на стор. 8)

Уявіть, з якою відповідальністю я поставилась до цього завдання! Апробація відбулася в червні 1966 р. у відділі з вивчення гіпоксичних станів Інституту фізіології ім. О.О. Богомольця. Очевидно, моє прискіпливе рецензування цієї роботи сподобалося М.М. Сиротиніну, і він запросив мене бути офіційним опонентом. Як опонент виступила на вченій раді 21 лютого 1967 р. Даючи мені цю дисертацію на рецензію, Микола Миколайович переслідував ще одну мету — зацікавити мене методикою визначення PO_2 у тканинах. Перед тим, як погодитися бути науковим консультантом моєї докторської дисертації, він висунув умову — налагодити полярографічну методику визначення PO_2 у тканинах. Пам'ятаю, яку оперативність проявила! Знайшла й виписала на кафедру полярограф, налагодила цю методику, вчорами допізна працювала, ставлячи досліди на тваринах. У листопаді 1966 р. академік М.М. Сиротинін удруге відвідав Тернопіль. Він ознайомився з результатами дослідів з виявлення змін PO_2 у тканинах за умов гіпоксії та після цього погодився бути моїм науковим консультантом. Роботу над дисертацією я завершила через кілька місяців, а в квітні 1968 р. захистила її в Київському інституті удосконалення лікарів. М.М. Сиротинін був присутній на захисті й дав позитивну оцінку. Згадую, що із захистом дисертації у мене були пов'язані великі переживання. У січні 1968 р. важко захворів проф. І.Г. Федоров, завідувач кафедри лабораторної діагностики та патологічної фізіології Інституту удосконалення лікарів (один з офіційних опонентів). Захист же призначили на лютий, автореферат вже був надрукований та розісланий, тому важко було знайти ще одного опонента, який погодився б читати дисертацію й виступати на захисті, не будучи вказаним в авторефераті. Академік Ф.Р. Богданов, заступник директора з наукової роботи, безрезультатно телефонував до членів вченої ради. Я була в розпачі. І тоді звернулася до проф. В.В. Фролькіса (Інститут геронтології та геріатрії), який люб'язно погодився. Засідання ради перенесли на 4 квітня. І захист відбувся. До кінця 1968 р. отримала з ВАКУ затвердження.

Після захисту докторської дисертації продовжувала наукову роботу, значне місце в якій посідала проблема гіпоксії. Підтримувала постійний зв'язок із М.М. Сиротиніном. Треба зазначити, що він випробовував різні засоби профілактики та лікування станів, що супроводжуються нестачею кисню в організмі. Повсюдне поширення отримав метод, який він запропонував 1963 року для профілактики передчасного старіння, — введення кисню в організм у вигляді піни, — метод беззондової ентэральной оксигенотерапії, який виявився ефек-

тивним для профілактики та лікування багатьох захворювань, що супроводжуються розвитком в організмі гіпоксії. З ініціативи М.М. Сиротиніна в Києві видали збірник «Ентэральная оксигенотерапія», були зібрані результати експериментальних і клінічних випробувань ефективності цього методу. Знайомство з цим методом наштовхнуло мене на думку спробувати застосувати його для лікування ожиріння. Розробку методики та визначення ефективності провела на собі. Ідея була така: киснева піна розтягує шлунок і рефлекторним шляхом зменшує відчуття голоду, гальмуючи діяльність харчового центру. Цією ідеєю поділилася з Миколою Миколайовичем. Він надіслав мені чудового листа, схвалив цю ідею, запропонував використувати для отримання піни хлібний квас. Цей його лист бережу як дорогоцінну реліквію. Метод інтрагастральной беззондової оксигенотерапії вперше застосувала 1969 р. Лікування проводили в амбулаторних умовах. Я сформувала групу добровольців, які два дні на тиждень замість їжі вживали піну, за методикою, яку я розробила. Група складалася із жінок, які працювали у фізіологічному корпусі, в бухгалтерії та адміністративно-господарській частині. Протягом дня вони кожні 2-3 години вживали кисневу піну замість їжі. Кожна мала свою посудину з будь-яким фруктовим соком (яблучний, абрикосовий тощо) або з відваром шипшини, куди додавали кілька крапель яєчного білка. Через цю рідину пропускали кисень через спеціальний розпилювач з дрібними порами. Утворювалася стійка густа піна, яку їли ложкою до відчуття насичення. Були отримані гарні результати зниження маси тіла, які я опублікувала в журналі «Врачебное дело». (1971. — № 6). На мій погляд, це ефективний метод лікування ожиріння. Використання найбільш фізіологічного методу — дієтичного — часто утруднене у зв'язку з тим, що виникає сильне відчуття голоду. Це негативний чинник, що сприяє стабілізації великої маси тіла за умов дієти низької енергетичної цінності. Киснева піна, розтягуючи шлунок, дає змогу рефлекторно «обманути» харчовий центр.

Повідомлення про цей метод з'явилося у місцевій пресі («Вільне життя»), в газетах «Вінницька правда», «Правда України», в польському тижневику «Пшекруй» у рубриці «Вісті з усього світу» (№ 1509, 10.03.74). Замітка була опублікована також у французькому журналі «Парі мач», після чого я отримала велику кількість листів з-за кордону з проханням детальніше розповісти

про цей метод і надіслати номер патента на винахід. Тут треба сказати про нашу на той час неграмотність у питаннях винахідницької діяльності. Ми оформляли раціоналізаторські пропозиції тільки в межах інституту.

Коли після цих закордонних листів я вирішила оформити заявку на авторське свідоцтво, то з'ясувалося, що це вже неможливо, бо ця методика була опублікована в журналі, а після публікації винаходи не реєструють. Пізніше, навчена гірким досвідом, я оформила заявку на цей метод спільно з проф. В.Я.

Академік Микола СИРОТИНІН на кафедрі патологічної фізіології

Березовським (Інститут фізіології АН України ім. О.О. Богомольця), який застосував її в умовах високогір'я Ельбруса (А.С. «Способ лечения», пріоритет 20.XI.1980 г., видано 9.02.1982). Позитивний досвід, набутий у цій галузі, узагальнений у методичних рекомендаціях для лікарів (1973), брошурі «Как избежать тучности», виданій у Москві у співавторстві з В.С. Данилишиною. Історія видання цієї книжки теж заслуговує бути згаданою. Ми написали її разом з Валентиною Степанівною за проектом-схемою, який я склала ще 1973 р., і вирішили видати через товариство «Знання». Допомогти у цьому мені пообіцяла працівник редакції Всесоюзного товариства «Знання», яка була у відраженні у Тернополі. Тут і почалися мої «ходіння по муках». Кілька разів була в Москві у редакторів видавництва, який вимагав переробити то цей, то інший розділ. Передрукували ми її чотири рази. Редактор не міг змиритися з тим, що проблему боротьби з ожирінням висвітлюють вчені з глибокої периферії, коли у Москві є Інститут харчування АМН СРСР. Але, як кажуть, терпіння і труд все перетруть. 1981 р. нарешті книжка побачила світ. Ми отримали величезну кількість листів з проханням дати пораду в кожному конкретному випадку та детальніше пояснити методику застосування (тим наша книжка і відрізнялась від інших, що ми пропагували власний метод лікування ожиріння). Пам'ятаю, я розіслала поштою багато розпилювачів для одержання кисневої піни

з детальними інструкціями, як ними користуватися.

Ефективність застосування ми перевірили і на хворих з інсулін-незалежним типом цукрового діабету з ожирінням. Таку тему для кандидатської дисертації я запропонувала лікарю з Хмельницької ЦРЛ Л.В. Гончар. Вона успішно її виконала та захистила 1978 року, а 1977 р. ми спільно з нею видали методичні рекомендації для лікарів «Применение интрагастральной оксигенотерапии в комплексном лечении больных сахарным диабетом».

Ми з В.С. Данилишиною й надалі займалися проблемою лікування ожиріння та зацікавили нею проф. Ю.Т. Коморовського, який зайнявся хірургічним втручанням у хворих з аліментарним ожирінням. Показаннями для оперативного лікування він вважав: 1) масивне ожиріння з надлишком маси тіла понад 50 %; 2) неефективність повноцінного лікування; 3) вік між 18 і 60 роками; 4) значне обмеження

цього апарату на з'їзді фізіологів у Москві: ізольована голова собаки, через яку «штучне серце» проганяло кров, облизувалася, кліпала очима й таке інше. Демонстрація цього досліду вразила присутніх і надихнула письменника Беляєва на створення науково-фантастичної повісті «Голова професора Доуеля», за якою був поставлений художній фільм. Всеволод Дмитрович, працюючи разом із С.С. Брюхоненком, сконструював апарат «штучні легені», де кров насичувалася киснем. Це була людина, цілковито віддана науці, співробітник та однокласець М.М. Сиротиніна. Він очолював лабораторію з оживлення організмів у відділі гіпоксичних станів, яким керував М.М. Сиротинін в Інституті фізіології ім. О.О. Богомольця у Києві.

Дослід з оживлення собаки на сцені актового зали Тернопільського медінституту після лекції М.М. Сиротиніна проводила група науковців під керівництвом В.Д. Янковського: молодший науковий співробітник Ю.Ф. Геря, аспірантка Антоніна Заплаткіна, старший лаборант Г.О. Леонтєва, яка багато років працювала разом з М.М. Сиротиніном, була співавтором його наукових робіт, брала участь у високогірних експедиціях. Це була надзвичайно зібрана людина, безмежно віддана М.М. Сиротиніну. Варто згадати, що коли він був уже смертельно хворий, вона доглядала його в лікарні та перебувала біля нього до останньої хвилини життя.

У своїй лекції М.М. Сиротинін наголошував на можливості оживлення організму після клінічної смерті, що продовжувалась не 5-6 хв., як було прийнято вважати, а значно довше. Звичайно, це можливо лише за умов застосування апарату штучного кровообігу. Лекція та дослід з оживлення викликали великий інтерес викладачів і студентів інституту, а також медичної громадськості міста. Актова зала була переповнена.

Ректор медінституту, проф. О.О. Огій, довідавшись, що 26 листопада — день народження М.М. Сиротиніна, запросив його з колективом співробітників на святкову вечерю, яка відбулася в банкетному залі ресторану «Тернопіль». Після вечері ми провели професора на вокзал. Перед від'їздом він попросив мене потурбуватися про долю оживленого собаки, бо вважав, що коли вона загине, це справить негативне враження на присутніх на лекції. Тому я в той же вечір зайшла на кафедру, де цей собака, загорнутий у старий халат, лежав під батареєю опалення. Він ще не вийшов з наркозу, шерсть ще не просохла. Я загорнула песика в суху ганчірку та забрала додому, поклала на грілку. Наступного дня собака (це було чорненьке цуценя) почував себе погано, у нього почався пронос. Я поїла його ентэростеполом. Через кілька днів «пацієнт» вже бігав кімнатою. Тоді принесла його на кафедру, куди приходило багато студентів подивитися на нього. Через короткий час цього собаку забрав студент III курсу Йосип Глуховський. Через рік привіз фото — цей собака, якого назвали Жучкою, народив цуценят. Про все це я повідомила у Київ М.М. Сиротиніну, який був задоволений таким ходом подій.

**Олена МАРКОВА,
професор**

1 січня відзначила ювілейний день народження ветеран ТДМУ Лідія Андріївна ГЕРАСИМЧУК.

Вельмишановна Лідіє Андріївно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви успішно пройшли понад 30-літній трудовий шлях лаборанта кафедри патологічної фізіології та загальної хірургії, виконували одну з найважливіших ділянок роботи – лабораторне та організаційне забезпечення навчального й наукового процесу.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас

за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлін-

не виконання своїх службових обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Лідіє Андріївно, доброго здоров'я, душевного спокою, людського тепла, доброти, благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Хай стелиться життя розмаєм

І хилить щастя повен цвіт,

Ми від душі бажаєм

Здоров'я міцного і многая літ!

**Ректорат і профком
ТДМУ імені І.Я.Горбачевського**

1 січня виповнилося 70-років професорові кафедри оториноларингології ТДМУ Петрові Васильовичу КОВАЛИКУ.

Вельмишановний Петре Васильовичу!

Сердечно вітаємо Вас з 70-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після 13 років практичної лікарської роботи й викладання на кафедрі медичної підготовки та цивільної оборони Тернопільського фінансово-економічного інституту, захисту кандидатської дисертації, успішно пройшли 32-літній трудовий шлях від асистента до професора кафедри оториноларингології, яку впродовж п'ять років очолювали.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як одного з талановитих випускників, відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-оториноларинголога, досвідче-

ного педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Цінуємо також Ваш талант художника – учасника міських та обласних виставок картин.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Петре Васильовичу, доброго здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових здобутків у Вашій благородній діяльності, душевного спокою, доброти, людського тепла, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай добром наповнюється

хата,

Достатком, щирістю і соняч-

ним теплом.

Хай буде вірних друзів в ній

багато,

Прихильна доля огорта

крилом!

**Ректорат і профком
ТДМУ імені І.Я.Горбачевського**

5 січня відзначає ювілейний день народження ветеран ТДМУ Тамара Сільвестрівна ПРОКОПЧУК.

Вельмишановна Тамаро Сільвестрівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви успішно пройшли 20-літній трудовий шлях старшого лаборанта кафедри гістології та ембріології і загальної гігієни та екології, завідуючої віварієм; виконували одну з найважливіших ділянок роботи – лабораторне та організаційне забезпечення навчального й наукового процесу.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас

за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових обов'язків. Особливо цінуємо

Ваші організаційські здібності, вміння працювати з людьми.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Тамаро Сільвестрівно, доброго здоров'я, душевного спокою, людського тепла, доброти, сімейного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай не згасає молодість душі, бадьорий настрій, невичерпний оптимізм, щедро колоситься Ваша життєва нива!

**Ректорат і профком
ТДМУ імені І.Я.Горбачевського**

4 січня відзначила ювілейний день народження ветеран ТДМУ Олександра Зіновіївна ОРДЕНАС.

Вельмишановна Олександро Зіновіївно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення Тернопільського фінансово-економічного інституту в стінах ТДМУ Ви успішно пройшли 16 літній трудовий шлях: спочатку бухгалтера, впродовж 9 років очолювали один з найважливіших підрозділів – відділ постачання, а останні роки працювали старшим бухгалтером науково-дослідного сектора.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлін-

не виконання своїх службових і громадських обов'язків. Особливо цінуємо Ваш організаційський талант, вміння працювати з людьми.

Ваша трудова діяльність

відзначена медаллю «Ветеран праці».

Ваші порядність, працелюбність, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Олександро Зіновіївно, доброго здоров'я, душевного спокою, людського тепла, доброти, сімейного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Хай на життєвій Вашій довгій

ниві

Росте зерно достатку і добра,

Щоб Ви були здорові і

щасливі,

Щоб доля тільки світлою була!

**Ректорат і профком
ТДМУ імені І.Я. Горбачевського**

2 січня відзначила ювілейний день народження старший інспектор деканату факультету іноземних студентів ТДМУ Наталія Іванівна САНИЦЬКА.

Вельмишановна Наталіє Іванівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

Після закінчення Тернопільського педагогічного інституту у стінах ТДМУ імені І.Я.Горбачевського Ви успішно пройшли понад 22-літній трудовий шлях: спочатку лаборанта кафедри мікробіології, згодом – інспектора, а останні 8 років старшого інспектора одного з найважливіших підрозділів – деканату факультету іноземних студентів. Фахові знання філолога та педагогічний хист Ви також реалізовуєте, працюючи за сумісництвом викладачем підготовчого відділення для іноземних громадян.

Глибоко поважаємо й щиро шануємо Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків. Особливо цінуємо Ваш організаційський талант, вміння працювати з людьми, вимогливість, принциповість та об'єктивність.

Ваші порядність, жіночність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити

***

Дорога Наталіє Іванівно, від щирого серця вітаємо Вас з ювілеєм. Бажаємо Вам міцного здоров'я, величезного щастя, любові, радості, Господньої ласки, опіки, здійснення всього Вами задуманого. Нехай доля дарує лише приємні моменти в житті, а посмішка хай ніколи не зникає з Ваших уст! Пишаємося, що працюємо з Вами в одному колективі, адже Ви є незамінним працівником нашого деканату. Завжди залишайтеся такою веселою, життєрадісною, творчою, бадьо-

14 січня відзначає ювілейний день народження ветеран торакальної хірургії Тернопілля та ТДМУ Ольга Іванівна РУДИК.

Вельмишановна Ольго Іванівно!

Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а після багаторічної практичної лікарської роботи, керівництва торакальним відділенням обласної (тепер – університетської) лікарні, впродовж п'яти років працювали в університеті директором консультативно-лікувального центру, старшим лаборантом міжкафедральної науково-

добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування.

Бажаємо Вам, вельмишановна Наталіє Іванівно, міцного здоров'я, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, людського тепла, душевного спокою, доброти, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Хай сміється доля, мов

калина в лузі,

У родинним колі, серед

вірних друзів.

Хай крокують поруч вірність і

кохання,

Хай здійсняться мрії і усі

бажання!

**Ректорат і профком
ТДМУ імені І.Я. Горбачевського**

рою, впевненою та красивою, як

Ви є. Ми Вас дуже любимо.

Ваші роки – то Ваш скарб,

Ім ціни немає,

Кожен рік багато варт,

Всі про це ми знаєм.

Вашу мудрість знаєм ми,

Цінимо Ваш досвід,

Шана в Вас поміж людьми

І поваги досить.

Тож прийміть уклін від нас,

Щирі слова шани,

Всякий день й усякий час

Пишаємось ми Вами!

Колектив деканату факультету іноземних студентів ТДМУ

клінічної лабораторії, викладачем хірургії медичного коледжу.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як одного з талановитих випускників

першого покоління, висококваліфікованого клініциста – торакального хірурга, ініціативного, неординарного менеджера за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваші порядність, жіноча чарівність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів і молодих лікарів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Ольго Іванівно, доброго здоров'я, людського тепла, душевного спокою, доброти, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай здоров'я, радість

і достаток,

Сипляться, немов вишневі

цвіт,

Хай малює доля з буднів

свято,

І дарує Вам багато літ!

**Ректорат і профком
ТДМУ імені І.Я. Горбачевського**

УСЕ ПРОФЕСІЙНЕ ЖИТТЯ ПРИСВЯТИВ СУДОВІЙ МЕДИЦИНІ ТА СУДОВО-МЕДИЧНІЙ ЕКСПЕРТИЗИ

2 січня виповнилося 70 років начальникові Тернопільського обласного бюро судово-медичної експертизи, колишньому старшому викладачу кафедри судової медицини ТДМУ Ігорю Олексійовичу ЮХИМЦЮ.

Вельмишановний Ігорю Олексійовичу! Сердечно вітаємо Вас з 70-літтям! У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту й успішно пройшли понад 20-літній трудовий шлях аспіранта, асистента, старшого викладача кафедри судової медицини, а згодом впродовж майже 25 років очолюєте Тернопільське обласне бюро судово-медичної експертизи.

Колектив університету глибоко поважає та щиро шанує Вас як талановитого ви-

пускника, одного з провідних судмедекспертів України, відомого і за її межами, за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Свідченням високого професіоналізму є Ваша трирічна діяльність на посаді лікаря-судмедексперта судово-медичної лабораторії Центральної групи військ 1988-1991 рр.

Творча багатогранність Вашого таланту проявляється у майстерності як художника професійного рівня. Усім пам'ятне, зокрема, Ваше художнє оформлення першої експозиції музею історії університету.

Високої оцінки заслуговує також Ваша багатогранна громадська діяльність, активна громадянська позиція як члена

президії асоціації головних лікарів Тернопільської області.

Ваші порядність, інтелігентність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Ваша професійна та громадська діяльність відзначені Почесною грамотою МОЗ України, пам'ятними відзнаками МВС України, подяками й пам'ятними медалями громадської організації «Спілка ветеранів локальних війн та збройних конфліктів», зокрема, орденом Гіппократа, неодноразово – Почесними грамотами та грамотами Тернопільської обласної державної адміністрації й обласної

ради, а також грамотами і подяками адміністрації медінституту. Ви представлені до присвоєння почесного звання «Заслужений лікар України».

Бажаємо Вам, вельмишановний Ігорю Олексійовичу, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових здобутків у Вашій благородній діяльності, добробуту, душевного спокою, людського тепла, родинного благополуччя і затишку, довгих років радісного, щасливого життя.

Бажаєм успіхів великих у роботі й побільше творчих Вам натхнень, Нехай минають завжди всі турботи, І хай приносить радість кожен день!

**Ректорат і профком
ТДМУ імені І.Я.Горбачевського**

Ігор Олексійович Юхимець народився в Чернівцях у родині медичних працівників. Його батько – О.Д. Юхимець був одним з фундаторів медичної освіти на Буковині, відомим лікарем-хірургом, ученим і громадським діячем. Цілом зрозумілий і обраний Ігорем Олексійовичем шлях у країну медичних знань. Зі студентської лави його діяльність як науковця, педагога, лікаря, судового експерта, організатора охорони здоров'я пов'язана із судовою медициною та судово-медичною експертизою.

І.О. Юхимець закінчив з відзнакою Тернопільський державний медичний інститут (1972 р.). Відтак він – аспірант (1972-1975 рр.), асистент (1975-1982 рр.), старший викладач (1982-1988 і 1991-1992 рр.) кафедри судової медицини цього ж інституту. 1988-1991 рр. перебував на практичній роботі в тодішній Чехословаччині на посаді лікаря судово-медичного експерта 277 судово-медичної лабораторії Центральної групи військ. З березня 1992 року обіймає посаду начальника Тернопільського обласного бюро судово-медичної експертизи, впродовж чотирьох років ще продовжував працювати за сумісництвом на кафедрі судової медицини медуніверситету.

За період науково-викладацької роботи виконав на дисертаційному рівні наукову працю на тему: «Комплексна судово-медична оцінка слідів ковзання на одязі та тілі людини», основні положення якої відображені у методичних рекомен-

даціях (Київ, 1978). Оприлюднені ним результати наукових досліджень широко використовують у судово-медичній практиці.

Опублікував понад 50 наукових праць, є співавтором двох монографій «Етично-правові аспекти лікарської діяльності в Україні» (Одеса, 2008) та «Отрути та отруєння: судово-медичний аспект» (Одеса, 2009), чотирьох методичних рекомендацій, зокрема, щодо визначення послідовності виникнення ушкоджень і давності настання смерті у судово-медичній практиці (Київ, 2010). Неодноразово брав участь і виступав з доповідями на Всесоюзних з'їздах і республіканських

наукових конференціях, науково-практичних нарадах начальників бюро судово-медичної експертизи України, семінарах судових медиків і криміналістів. 2005-2009 рр. І.О. Юхимець брав активну участь у розробці нормативно-інструктивних документів із судово-медичної експертизи у складі робочої групи МОЗ України і головного бюро СМЕ.

Працюючи на посаді начальника бюро судово-медичної експертизи, І.О.Юхимець, крім академічних знань і практичного досвіду судово-медичного експерта, проявив свої організаторські здібності, неухильно спрямованість на покращення матеріально-технічної бази, підготовку лікарів-судово-медичних експертів, вдосконалення їх фахових знань і професійної майстерності, поліпшення якості роботи бюро, впровадження нових методів експертних досліджень, комп'ютерних технологій тощо. Кадрові та структурні зміни в установі, які він провів, залучення до практичної роботи науково-педагогічних працівників профільної кафедри Тернопільського медичного університету, активна інноваційна діяльність значно сприяли визнанню і зростанню авторитету судово-медичної служби в області.

Ігор Олексійович має вищі кваліфікаційні категорії зі спеціальності «судово-медична експертиза» та «організація і управління охороною здоров'я».

Високий професіоналізм та авторитет І.О. Юхимця, його сумлінне ставлення до роботи й відданість обраному фаху, осо-

бісту дисциплінованість, доброзичливість однаково відзначають і високо оцінюють як судові медики України, так і в колах медичної спільноти та правоохоронців Тернопілля. Він є членом президії асоціації головних лікарів Тернопільської області.

За багаторічну плідну працю, забезпечення належної роботи та вагомий особистий внесок у розвиток судово-медичної експертизи Ігор Олексійович відзначений Почесною Грамотою МОЗ України, пам'ятними відзнаками (медалями) МВС України, подяками й пам'ятними медалями громадської організації «Спілка ветеранів локальних війн та збройних конфліктів», зокрема, орденом Гіппократа, неодноразово – Почесними грамотами та грамотами Тернопільської обласної державної адміністрації та обласної ради, а також грамотами й подяками адміністрації медінституту. Нещодавно І.О. Юхимець представлений до присвоєння почесного звання «Заслужений лікар України».

Колектив кафедри патологічної анатомії із секційним курсом і судовою медициною, працівники та студенти ТДМУ імені І.Я. Горбачевського, працівники обласного бюро судово-медичної експертизи, вся медична громадськість Тернопілля щиро вітають Ігоря Олексійовича з 70-літнім ювілеєм, бажають доброго здоров'я, нових успіхів, родинного благополуччя, активного та щасливого довголіття.

1 січня відзначила ювілейний день народження ветеран ТДМУ, кандидат медичних наук Анна Михайлівна ГРЕЧУХ.

Вельмишановна Анно Михайлівно! Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після трьох років практичної лікарської роботи, успішно пройшли 33-літній трудовий шлях клінічного ординатора кафедри неврології, асистента кафедри пропедевтичної терапії, згодом – викладача університетського медичного коледжу.

Після припинення науково-педагогічної діяльності в ТДМУ Ви впродовж шести років реалізували свій великий педагогічний досвід у Тернопільському приватному медичному коледжі.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-терапевта, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтом-

ну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків. Особливо цінуємо Ваші неординарні зусилля щодо виховання у студентів високої духовності й патріотизму.

Активною була і Ваша громадська діяльність, зокрема, як куратора студентських груп, лектора товариств «Знання» та «Просвіта», члена профкому працівників університету.

Ваші порядність, працелюбність, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Анно Михайлівно, доброго здоров'я, людського тепла, душевного спокою, добробуту, благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Нехай щастя буде у Вашому домі І радість нехай з Вами буде завжди, Здоров'я міцного й справедливої долі Нехай Господь Бог дає на довгі роки!

**Ректорат і профком
ТДМУ імені І.Я. Горбачевського**

14 січня виповнюється 80 років ветеранові ТДМУ Василю Тимофійовичу ЯЦУКУ.

Вельмишановний Василю Тимофійовичу! Сердечно вітаємо Вас з 80-літтям!

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а після семи років практичної лікарської роботи, керівництва психіатричним відділенням обласної клінічної психоневрологічної лікарні, успішно пройшли 36-літній трудовий шлях аспіранта, асистента кафедри неврології, психіатрії, наркології та медичної психології. Останні понад 10 років Ви продовжуєте реалізовувати свій великий педагогічний досвід у Тернопільському приватному медичному коледжі.

Колектив університету глибоко поважає й щиро шанує Вас як одного з талановитих випускників першого покоління, відомого науковця, висококваліфікованого клініциста-психіатра, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий про-

фесіоналізм, сумлінне виконання своїх службових обов'язків. Колишні студенти пам'ятають Ваш стиль проведення практичних занять, збагачених лікарським досвідом.

Активною була Ваша виховна й громадська діяльність, зокрема, як куратора студентських груп, лектора товариств «Знання», «Просвіта».

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки і є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Василю Тимофійовичу, доброго здоров'я, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого довголіття.

Хай щастя панує у Вашому домі і радість у ньому живе, здоров'я міцного і щирої долі хай Бог посилає і Вас береже.

**Ректорат і профком
ТДМУ імені І.Я.Горбачевського**

